

(वीर सहिदहरूको संस्मरणमा कीर्तिपुर, काठमाडौँबाट प्रकाशित)

जि.प्र.का.दर्ता नं ५८/२०६३

सहिद

SAHID WEEKLY साप्ताहिक

हरेक शुक्रबार प्रकाशित हुने

‘सहिद साप्ताहिक’

नियमित पढौ र पढाऔ ।

email:

kipushahid@hotmail.com

kipushahid@gmail.com

www.kipushahid.blogspot.com

वर्ष १२, अंक ३०, पृष्ठ- ६ ने.सं. ११३५ कौला गा. तृतीया, ति. सं. २०७२ कार्तिक १३ गते शुक्रबार OCT. 2015 मूल्य रु. ५।-

नेमकिपाले राष्ट्रपतिको नाम किन फिर्ता लिए ?

काठमाडौँ । नेमकिपा नेपालको राजनीतिक इतिहासमा प्रकाश स्तम्भको रूपमा स्थापित भैसकेको छ । पार्टी स्थापना देखि अटल रूपमा मार्क्सवाद लेनिनवाद र माओ त्से तुङ्ग विचारधारा अनुसार देशमा कम्युनिष्ट शासन स्थापना गर्न चाहन्छ ।

समाज र समाजवादको अभियानलाई कहिले परिचयाग गरेन ।

कम्युनिष्ट नाम गरेका नेपालका सबै कम्युनिष्ट पार्टीहरू पूँजीवादी सरकारमा रमाउन चाहेको बेला नेमकिपा सरकारमा नगइकन देश र जनताको सेवामा तल्लीन हुने पुनःसार्वजनिक गरेको छ ।

क्रमशः पृष्ठ ३ मा

विद्या पहिलो महिला राष्ट्रपति

नेपालको इतिहासमा पहिलो पटक राष्ट्रपतिमा महिला पुग्न सफल भएको छ । नेकपा एमालेका उपाध्यक्ष भई कार्यरत विद्यादेवी भण्डारीले कार्तिक ११ गते भएको राष्ट्रपति निर्वाचनमा ३२७ मत प्राप्त गरी बहुमतीय पद्धतिबाट राष्ट्रपति चुनिएकी हुन् । त्यसको प्रतिद्वन्द्वीमा नेपाली काँग्रेसका कुल बहादुर गुरुङ्गले २१४ मत प्राप्त गरेका थिए ।

गणतन्त्रपद्धतिको दोस्रो राष्ट्रपतिले बिहीबार एक समारोहबीच राष्ट्रपति कार्यालय भवन शितल निवास महाराजगन्जमा

क्रमशः पृष्ठ ३ मा

गढपखालभिन्नका स्ववासी पाँगावासीलाई लालपूजा

पाँगा क्षेत्र नं. ९, १०, ११ र १२ वडा मध्ये वडा नं. ११ का गढपखालभिन्नका स्ववासी पाँगावासीलाई जग्गाको लालपूजा (जग्गाधनी पूजा) असोज ३० गते एक विशेष समारोहसहित वितरण कार्य प्रारम्भ गरियो ।

वडा नं. ११ भित्रका ३०० भन्दाबढी जनमध्ये ७८ जनालाई लालपूजा सो दिन वितरण गरिएको हो ।

जग्गाधनी पूजा वितरणमा काठमाडौँ क्षेत्र नं. १० का सांसद राजेन्द्र कुमार केसी, पूर्व सभासद् दीलिप महर्जन, नापी टोलीका प्रतिनिधिहरू, नापीका सहयोग समितिका सदस्यहरू प्रशान्त कुमार महर्जन, ज्ञानबहादुर महर्जनलगायतले वितरण गर्नु भएको थियो ।

त्यसक्रममा सांसद

क्रमशः पृष्ठ ६ मा

नेपालभाषा साहित्य तःमुंज्या सम्पन्न

भक्तपुर । पैतीसौं नेपालभाषा साहित्य तःमुंज्याका सांस्कृतिक गुरुहरूको सम्मानसहित आइतबार सम्पन्न भयो ।

पुराना-नयाँ साहित्यकार, राजनीतिज्ञ, कवि, लेखक, वरिष्ठ पत्रकार, सीमाविद्, कानूनविद्, सहकारीविद्, समाजसेवी, संरक्षणकर्मी, कलाकार, प्राध्यापक, प्राचार्य, आदिको मन्तव्य र साहित्य वाचनसहित सम्पन्न भएको सो साहित्य तथा सांस्कृतिक सम्मेलन शनिबारदेखि लिवालीमा सुरु भएको हो ।

सम्मेलनमा नेमकिपाका अध्यक्ष एवं सांसद नारायणमान बिजुक्छे (रोहित) ले इन्धनको

विकल्पमा वैकल्पिक ऊर्जामा जोड दिनुपर्ने आवश्यकता औल्याउँदै भन्नुभयो, देशको विद्युत् स्वदेशमै प्रयोग गर्नुपर्छ । देशमा पेट्रोलियम

पदार्थ र ग्यासको उत्खनन् गर्नु आवश्यक छ । सौर्य ऊर्जाबाट भात पकाउने, बिजुली बाल्ने, मोटरसाइकल चलाउने प्रविधिको

विकास गर्नुपर्छ । हावाबाट बिजुली निकाल्ने प्रविधिको विकास गर्नुपर्छ ।' कृषिप्रधान देश कृषिमा आत्मनिर्भर हुन नसक्नु दुःखद पक्ष रहेको उहाँले बताउनुभयो ।

त्यसक्रममा वहाँले संस्कृतविद् सत्यमोहन जोशीलाई दोसल्ला ओढाई प्रमाणपत्र र नगद सहित सम्मान गरिएको थियो ।

नेमकिपाका केन्द्रीय सदस्य एवं सांसद प्रेम सुवालले संविधानको प्रस्तावना र केही धारामा समाजवादप्रति प्रतिबद्धता र समाजवादउन्मुख राज्य, जनताको सार्वभौम अधिकार, आर्थिक समानता उल्लेख भएकोलाई अगाडि बढाउन

क्रमशः पृष्ठ ६ मा

रामदेवी स्मृति प्रतिष्ठान र भूकम्प पीडित अस्थायी शिविर उद्घाटन

सहिद सभाददाता

कीर्तिपुर नगरपालिका वडा नं. ११ देव पाँगामा असोज ३० गते रामदेवी स्मृति प्रतिष्ठान र त्यस प्रतिष्ठानभित्र संचालित भूकम्प पीडित अस्थायी शिविरको उद्घाटन गैर आवसीय नेपाली संघका नवनिर्वाचित अध्यक्ष शेष घलेले पानसमा दीप प्रज्ज्वलन गरी गर्नुभयो ।

त्यसक्रममा वहाँले डा. देवकाजी डंगोलले आमाको नाममा प्रतिष्ठान स्थापना गरी भूकम्प पीडितको लागि अस्थायी शिविर संचालन गर्न धेरै नै प्रशंसनीय कार्य भएको बताउनुभयो । वहाँले हामी विदेशमा रहेरपनि नेपाली र नेपाली जनताको सेवा गर्न सधैं मन रहेको यो कार्यले पनि प्रमाणित

गर्दछ भन्नुभयो । प्रमुख अतिथि घले त्यस अवसरमा Lexington Kentucky Polo Club अमेरिकाले राहत सामग्री भूकम्प पीडित परिवारलाई वितरण गर्नु भएको थियो ।

कार्यक्रममा समाजसेवी प्रा. रमाजन मियाँले आफ्नो कमाईको केही भाग समाजसेवामा निरन्तर लगानी गर्नुभएको छ । वहाँ देश विदेशमा यस्तै सेवा गर्दै अभिभावकको भूमिका निभाउँदै आइरहेको छ भन्नुभयो ।

पूर्व राज्यमन्त्री दीलिप महर्जनले हिजो गुथिका योगदान र कार्यलाई सम्झँदै अहिलेको नागरिकहरू हात बाँधेर बसेको चिन्ता व्यक्त गर्नुभयो । वहाँले सामाजिक कार्य गर्दा मनमा एक

किसिमको उत्साह मिलेको पनि बताउनुभयो । त्यसक्रममा वहाँले जलविनायक गुफा अवलोकनमा प्रयोग गरिने हेड टर्चलाइट सुजिन्द्र महर्जनलाई हस्तान्तरण गर्नुभएको

थियो ।

कार्यक्रममा संस्थाका सदस्य जनसेवा उमाविका प्राचार्य नन्द कुमारी महर्जनले पाँगा महर्जनलाई हस्तान्तरण गर्नुभएको

क्रमशः पृष्ठ ६ मा

गथु प्याखँको 'चाखः' र 'न्हिखः' नाच सम्पन्न

बाघभैरव नाच, मालाकारहरू मात्र नाच्ने भएकोले गथु प्याखँ (मालाकार नाच), गं मखागु प्याखँ, उठेको डवली होइन समथर डवलीमा नाच्ने नाच गथु प्याखँ कीर्तिपुरमा विधिवत रूपमा मुकुट सहित विजया दशमीको दिन कार्तिक १० गतेबाट सुरु भयो ।

विजया दशमीको दिन (देवताको नाच गर्ने व्यक्तिहरूले) आ-आफ्नो मुकुट जिम्मा लिइसकेपछि आफ्नो परम्परागत रुट देवढोकास्थित पीठ (पिंगं घः)बाट देवढोका गेट, समल, लायकू, सतःक्व, इछें, चिहू, भरियापुखु, तुःइवः, ढोकासी, पाँगा दोबाटोको बाटो पार गर्नुपर्दछ । समल, लायकू, चिहूमा अलि लामो नाच घः ल्हायगु (देवता मान) गरिन्छ भने पाँगा

लाछीमा नासल (नासः घः) देवता भएको एक ठाउँमा डवलीमा ननाची डवलीको अगाडि नाच देखाइन्छ भने दिउखेल कुमारी मन्दिरमा कुमारीले इना टुली गरेको थियो ।

दिउखेल बालकुमारीपछि परम्परागत बाटो पुनः लखु, महाँवो, लाछी, भुजिन्द हुँदै बेको तँ (बाङ्गो बाटो) हुँदै नगाउँ पीठमा जहाँ बालकुमारीमा पनि इना तुलिइगु गर्छ । त्यहाँ नाच देखाएपछि, नगाउँ हुँदै मचादेग, मानटोल, चाफ पुनः बाघभैरव हुँदै सतकोमा पुगेपछि पहिलो दिनको मुकुट सहितको परिक्रमा सम्पन्न भएको मानिन्छ ।

क्रमशः पृष्ठ ३ मा

ऐतिहासिक जनअन्दोलन २०८६ चैत २० गते शहादत अमर सहिद

लनबहादुर महर्जन
वि.सं. २००६ माघहिराकाजी महर्जन
वि.सं. २०१७ माघराजमान माली
वि.सं. २०२५ मंसिरराजेन्द्र महर्जन
वि.सं. २०३० चैत

सहिद साप्ताहिक

वर्ष १२, अंक ३०, २०७२ कार्तिक १३ गते शुक्रबार

शंखापुर प्रकाशन समूहको लागि

सम्पादक/प्रकाशक: नारायण महर्जन

कम्प्यूटर टाइप/सेटिङ्ग: सहिद डेक्सटप

सम्पर्क कार्यालय: जहाँ हिटी युवा क्लब - ११

पाँगा, कीर्तिपुर, फोन नं. ४३३०५८३, ९८४१४३६०२२

E-mail:- kipushahid@hotmail.com

kipushahid@gmail.com

www.kipushahid.blogspot.com

मुद्रण : शर्मिला प्रिन्टर्स, डल्लु, काठमाडौं

सम्पादकीय...

भूकम्पको पीडा र नाकाबन्दीको सास्तीमा दशैँ

नेपालीहरूको महान चाडको रूपमा लिइएको दशैँ भर्खरै आफ्नो गच्छे अनुसार मनाएर विदा गरिसकेको छ । कसैलाई दशैँ दशा नहोस् भन्ने हामी नेपालीहरूको चाहना थियो । हुनेले ठूलो रूपमा नहुनेले आफ्नो गच्छे अनुसार सबैले दशैँ मनाएको हुनुपर्दछ ।

भूकम्पको पीडाको पीडा कम नहुँदै, छिमेकी राष्ट्र भारतको अघोषित नाकाबन्दीले थप घाऊमा घिऊ थपेको सबैको मनमा ताजा नै थियो ।

भूकम्पको पीडाको मलम अब आफ्नै भत्केकोघर पुनःनिर्माण गरी बस्न लायक भएपछि मात्र सन्तोष हुने होला । सुरुमा बोरा र पालमा कष्टकर जीवन बिताए पनि अहिले जस्ताको टहराले केही राहत मिलेपनि परिवर्तित मौसमसँग सामना गर्न जस्ता पाटाको टहराले मात्र पनि काम नगर्ने सबैको मुखमा झुण्डिएर आएको छ ।

चिसोमा अति चिसो गर्मीमा बस्न नसक्ने तातोको पीडा भूकम्प पीडितलाई छ ।

अब कसैले राहत बाँड्ने हो भने अस्थायी होइन अब स्थायीको लागि हुनुपर्दछ ।

भूकम्प पीडितले पनि स्थायी बसोबास र राज्यले पनि स्थायी बसोबासको लागि पहल गर्न जरुरी छ ।

यस्तो पीडाको सामना गरिरहेको समयमा भारतले भनेजस्तो संविधान नबनेको निहुँमा पेट्रोलियम पदार्थमा गरिएको नाकाबन्दीको पनि सामना गरिरहेको छ । धैर्य नगुमाऔँ, नआटियो र सरकार जिम्मेवार बन्यौ भने हामी परनिर्भरको परिस्थिति त्याग्न सक्नेछौँ । सन् १९६५ मा रुसले चिनियाँ राष्ट्र माथि पेट्रोलियम पदार्थमा गरिएको नाकाबन्दीले आफ्नै देशमा पेट्रोलियम पदार्थको खोजी भयो र आत्मनिर्भर बन्न सफल भयो । शिक्षा सबैबाट लिनुपर्दछ । छिमेकी मित्र राष्ट्र सबै सहयोग गर्न तयार रहेको प्रतिबद्धता पटकपटक दोहोर्‍याइरहेको छ । तर नेपाल सरकार कछुवा गतिमा चाल चलिरहेको छ ।

अब तत्कालको लागि छिमेकी मित्र राष्ट्र चीनसँग नियमित लिने प्रक्रियालाई निरन्तरता दिऔँ आफ्नो खुट्टामा आफैँ उभिने पनि परिस्थिति तयार गरौँ । भूकम्पको पीडा र नाकाबन्दीको सास्तीमै दशैँ मनाएर रमाएकोको जीवन सुखमय बनाउन लागौँ ।

पाँगा सरोकार केन्द्र र गतिविधि

वि.सं. २०७२ असोज २९ गते शुक्रबारका दिन प्रकाशित भएको सहिद साप्ताहिक पत्रिका पढ्न मौका मिल्यो । हुन त नियमित रूपमा नै पढ्ने गर्दछु । तर उक्त दिनको पत्रिकामा पढ्न लायक तथा पढ्नुपर्ने देखियो । किनभने त्यो पत्रिकामा मेरो नजर एकचोटी “भूकम्पले क्षति घरको पुनःनिर्माणमा नेवारी मौलिकताको घर बनाऔँ” भन्ने शीर्षकतिर पन्यो । पाँगा पार्टी भेन्यू हलमा पाँगा विकास सरोकार केन्द्रको आयोजनामा गरिएको कार्यक्रम सम्बन्धी समाचार प्रकाशित भएको थियो । उक्त कार्यक्रम पाँगावासीको लागि धेरै राम्रो छ । त्यो समाचार एक हिसाबले मेरो लागि नौलो त होइन । तैपनि पाँगा विकास सरोकार केन्द्रले जुन पहल गरी पाँगामा विकासको लहरै ल्याउने उद्देश्यले स्थापना गरिएको संस्था राम्रो लागेको हुनाले सम्पादकलाई विशेष धन्यवाद दिँदै मलाई व्यक्तिगत रूपमा आभाष भएका कुराहरू लेख्न जमर्को गरें ।

कीर्तिपुर नगरपालिकामा अवस्थित पाँगा (वडा नं. ९, १०, ११ र १२) विभिन्न प्राकृतिक रूपले सिञ्चित अत्यन्त उर्वर भू-भाग रहेको कुरा पाँगावासीहरूले थाहा भएकै कुरा हो । यहि उर्वरापनले गर्दा पछिल्लो समयमा आन्तरिक बसाईसराईमा बृद्धि हुने तथा जनसंख्यामा पनि बृद्धि हुँदै गएको पनि छ । दिनानुदिन यसरी बृद्धि हुने तथा जनसंख्याले गर्दा व्यवस्थित बसोबासमा प्रभाव परेको त छँदैछ । यसरी प्रभाव परेको हुनाले र विशेष परिस्थितिले एउटा युवाहरूको नवीन विचारले संगालेको विकासका गति बढाउने उद्देश्यले पाँगामा पाँगा विकास सरोकार केन्द्र स्थापना भएको हो भने मेरो व्यक्तिगत रूपमा बुझाई रहेको छ । यो बुझाई अन्यथा नलागोस् भनी सम्पादक मार्फत आग्रह पनि गर्दछु ।

मलाई लाग्छ पाँगा विकास सरोकार केन्द्रले पाँगामा विभिन्न किसिमबाट आइपर्ने समस्या, विपद्लाई पाँगास्तरमा विभिन्न निकायहरू बीचको समन्वयात्मक प्रयास, सामुदायिक सहभागिता, जनचेतना कार्यक्रम, प्रकोप सम्बन्धी सूचना प्रणाली विकास, प्रकोप न्यूनीकरणका उपयुक्त प्रविधिको विकास तथा विस्तार जस्ता प्रक्रियाहरू अगाडि बढाई न्यूनीकरणका उपाय खोज्दै योजनाका खाका बनाई अगाडि बढ्न सकोस् भनी कामना गर्दछु । विकास र प्रकोप एक अर्काका दुश्मन हुन तथापि यी दुई बीच अन्योन्याचित सम्बन्ध रहेको हुन्छ । विकासले प्राकृतिक वातावरणमा पार्ने प्रभावले प्रकोप वृद्धि तथा विस्तारमा सहयोग पुऱ्याउने र प्रकोपद्वारा हुने विनासले विकासको नयाँ स्वरूपको आधार तयार गर्ने तथा नयाँ अवसरको खोजी गर्न मासिनलाई प्रेरित पनि गर्दछ । त्यसैले पाँगा विकास सरोकार केन्द्रले पाँगाको परिवेशमा प्रकोपका पक्षलाई विकासका प्रयाससँग समेट्नु अत्यावश्यक छ । विकास

हर्षमान महर्जन

सहिदपथ, पाँगा, कीर्तिपुर-८

प्रयासको एक अभिन्न अंगका रूपमा सरोकार केन्द्रले प्रकोप व्यवस्थापनलाई नसमेट्ने हो भने मुलुक प्रकोपको मारमा परिरहन्छ, पूर्वाधार विकास हुँदै जान्छन्, पाँगावासीहरू प्रताडित बनिरहन्छन् र विकास सधैं कोरा कल्पनामै सीमित हुन्छ ।

भन्ने गरिन्छ “प्रकोपा बाजा बजाएर, थाहा दिएर आउँदैन । कहिले ? कहाँ ? कसरी ? कसलाई विपद् पर्छ वा दुःख दिन्छ कसैले सुझोको सम्म पाएको हुँदैन ।” त्यसैले वि.सं. २०७१ माघ २ गते कीर्तिपुर नयाँबजार फुटबल चौरमा एउटा नारा घन्काइएको थियो, त्यो नारा हो, “नसोचेकै बेला आउँछ है भूईँचालो, पूर्वतयारीमा जुट्ने हामी सबैको पालो” । उक्त भनाई र नाराबाट पनि अनुभव संगाल्न सकिन्छ । त्यसैले प्रकोपको सामना गर्न गरिने पूर्वतयारीलाई पाँगा विकास सरोकार केन्द्रले बृहत रूपमा योजना तर्जुमा गरी अगाडि बढ्न सक्नु पर्दछ भन्ने मलाई लाग्छ ।

पाँगा विकास सरोकार केन्द्रले पाँगामा बृहतरूपमा विकासका गुरुयोजना बनाउँदा हामी र हाम्रा व्यवहारबाट जिविकोपार्जन तथा विकासका नाममा गरिने प्राकृतिक स्रोतको दुरुपयोग (Miss Use), अति प्रयोग (Over Use), प्रयोग गर्नुपर्ने प्रयोग पनि नगरिएको अवस्था (Under Use) पनि प्रकोप निम्त्याउने प्रमुख कारण हुन भने बुझ्नु पर्दछ । पाँगामा विकास गर्नका लागि सरोकार केन्द्रले जिविकोपार्जन र विकासका लागि नयाँ प्रयोगको खोज अनुसन्धान गरी पाँगावासीको नयाँ परिवेश, नयाँ अवस्थिति र नयाँ जीवनशैली एवं व्यवहार अनुसारको उपयोग तथा प्रयोगविधि अपनाउने पर्ने हुन्छ जुन हुन सकिरहेको अवस्था छैन । तसर्थ ती सबै कुरा व्यवस्थित गर्न हाम्रा स्थानीय सरकार, सरोकारवाला, बुद्धिजीवि, समाजका अग्रज व्यक्तित्वहरू, राजनीतिक पार्टी नेता कार्यकर्ता लगायत पाँगावासीहरू स्थानीय सरकारको नीति अनुरूप कार्यान्वयन गरिएको खण्डमा हामी पाँगावासीहरूले प्रकोप निम्त्याउने कारक र प्रकोपको असर एवं प्रभावलाई सजिलै न्यूनीकरण गर्न सकिन्छ । त्यसैका लागि यस्तो योजना कार्ययोजना निर्माणका आवश्यकता पर्दछ भनी पाँगा विकास सरोकार केन्द्रका मित्रहरूले थाहा त पक्कै होला ।

पाँगा विकास सरोकार केन्द्रको स्थापना गर्नुको मुख्य उद्देश्य मध्ये खानेपानी तथा सरसफाईको पाँगामा समस्या समाधानका उपायहरू पनि रहेको यहाँको पत्रिका मार्फत थाहा पाएँ । यो उद्देश्य पाँगावासीको लागि धेरै राम्रो छ । तर यो खानेपानी तथा सरसफाईको अभियान पाँगाको हकमा चुनौतीहरू पर्याप्त मात्रामा छ । सबैले थाहा भएकै कुरा हो

खानेपानी र सरसफाई मानिसहरूको लागि राजनीति भन्दा महत्वपूर्ण कुरा हो । स्वास्थ्य हाम्रो जीवनसँग गाँसिएको यो सवालका अहिले धेरै समस्याहरू छन् भने कुरा सबैले थाहा भएको कुरा हो । वास्तवमा पाँगावासीहरूले शुद्ध खानेपानी पिउन पाइरहेको छैन । र सरसफाई प्रति पनि पर्याप्त मात्रामा ध्यान दिएको देखिँदैन । शुद्ध खानेपानीको अभावले धेरै खाले रोग निम्त्याउने भएकोले खानेपानी र सरसफाईलाई पहिलो प्राथमिकतामा राखेर समस्या पहिचान तथा समस्या विश्लेषण गरी पाँगा विकास सरोकार केन्द्रले प्रयासका लागि अग्रसर भई सामुदायिक योजना बनाई अगाडि बढ्दा विभिन्न रोगका समस्या हट्छ । सम्पादक मार्फत के भन्न मन लाग्छ भने सरोकार केन्द्रको उद्देश्यभिन्न खानेपानी र सरसफाईका कुराहरू समावेश गर्नु वा स्थापित गर्नु नै संस्थाको सफलता मान्नु हुँदैन, भएका व्यवस्थालाई कार्यान्वयन गराउनु पनि उत्तिकै चुनौतीका खुड्किला रहेका छन् ।

मलाई लाग्छ एक दिन पाँगा विकास सरोकार केन्द्रले पाँगावासीका सम्पूर्ण महानुभावहरूलाई यसरी एक दिन यस्तो सम्वाद तथा अन्तरक्रिया कार्यक्रम गरिनेछ कि उक्त सम्वाद तथा अन्तरक्रिया कार्यक्रममा सरोकार केन्द्रका मित्रहरूले पाँगावासीहरूलाई यसरी भन्ने छ “हामी चाहन्छौँ कि प्रकोप भोग्ने नपरोस्, पाँगा विकास सरोकार केन्द्र क्रियाशील नै छ तर हामी सधैं तपाईंहरूसँग रहँदा मात्रै खुसी हुने अवस्था हामी चाहँदैनौँ । अब हामी आफैँ सक्षम छौँ । तिमीहरू फर्क भन्ने अवस्था आओस् भन्ने चाहन्छौँ र निश्चित कामहरू समुदायले नै हामी आफैँ गर्न सक्छौँ, स्रोतहरू यहाँ छन्, यसरी हामी संयोजित हुन्छौँ भन्ने अवस्था चाहन्छौँ । हिजो हामी शुन्यबाट उठेका थियौँ र अहिले हामी यहाँ आइपुगेका छौँ र यहाँ आइपुग्दासम्म धेरै चेतनाका कुराहरूमा पनि हामी प्रस्ट भएका छौँ ।” भन्ने विषयमा सम्वाद तथा अन्तरक्रिया समुदायसँग अन्तिम क्षणमा पाँगा विकास सरोकार केन्द्रले सक्नु पर्दछ भन्ने आभाष महशुस गर्दछु ।

पाँगा विकास सरोकार केन्द्रमा पाँगा क्षेत्रमा नेतृत्व गर्न सक्ने राजनीतिक पार्टीका स्थानीय नेताहरूको नेतृत्वमा गठन गरिएको छ । सायद कीर्तिपुर नगरपालिकाभित्र विकास योजना तर्जुमा गर्न गठन भएको पहिलो नै होला । त्यसैले पाँगामा मात्र नभै कीर्तिपुर भरी नै चासोको विषय बनेको छ । प्रायः जसो कार्यक्रम सफलतापूर्वक सम्पादन हुन नसक्ने गुनासो जनतामा मात्र होइन, राजनीतिक र प्रशासनिक क्षेत्र मै पनि व्याप्त छ । हालसम्मको

अनुभव भन्नु पर्दा राजनीतिक समूह वा संगठन प्रकोपका समयमा आपतकालिन सहयोगमा जुतेर आफ्ना पछिका लागि चुनावमा प्रयोग हुने सोचाईले मात्र तत्पर हुने देखिएका छन् । प्रकोपको दिगो प्रतिकारका लागि स्थानीय समुदाय तथा निकायलाई सक्षम बनाउन तिनले सशक्त भूमिका निर्वाह गरेका उदाहरण विरलै मात्र पाइन्छ । जनताको नेतृत्व गरेर पदमा पुग्ने नेता हुन् । त्यसैले राहत, उद्धारमा मात्र सिमित नरहेर प्रकोप पूर्व र प्रकोपपछिका समयमा राजनीतिक नेता कार्यकर्ता संलग्न गराउनु आवश्यक छ भन्ने कुरा पाँगा विकास सरोकार केन्द्रका नेतृत्वकर्ता बुझ्न आवश्यक छ । राजनीतिक विषयमा प्रकोप र प्राकृतिक स्रोत व्यवस्थापन तथा संरक्षण र वातावरण प्रदूषण नियन्त्रणलाई समावेश गराए यसमा पीडितलाई राहत दिन मात्र नभै पीडामा पर्नबाट जोगाउन पनि निकै ठूलो सहयोग मिल्ने हुनाले पाँगा विकास सरोकार केन्द्रका नेतृत्व हुनाले वा पाँगामा क्रियाशील राजनीतिक पार्टीका स्थानीय नेता कार्यकर्ताले राजनीतिक तथा सामाजिक प्रतिबद्धता व्यक्त गरी अगाडि बढ्दा राम्रो हुन्छ भन्ने दुई मत नहोला । यी कुराहरूलाई पनि सम्पादक मार्फत भन्न चाहन्छु अन्यथा नसोच्नु होला भनी आग्रह गर्दछु ।

अन्तमा, पाँगा विकास सरोकार केन्द्रले कस्ता खालको अरु उद्देश्यहरू राखिएको छ त्यो मलाई सबै थाहा भएन । यहाँको पत्रिकाको शुभचिन्तकको हैसियतले थोरै भएपनि थाहा पाउन मौका दिनु भएकोमा सम्पादकलाई विशेष धन्यवाद स्वरूप पाँगा विकास सरोकार केन्द्रको भूमिकामा यहाँको पत्रिका (सहिद साप्ताहिक) ले महत्वपूर्ण भूमिका निभाउन सकोस् भनी कामना गर्दछु । पाँगा विकास सरोकार केन्द्रले आगामी दिनमा पाँगावासीका लागि नयाँनयाँ विकासका परिकल्पन स्थापित गरी पुनःनिर्माण, नवनिर्माण, निर्माण भनेको विकास हो, विकास भनेको रूपान्तर हो भन्ने सन्देश पनि दिन सकोस् र सम्पादकलाई लेखिएको केही कुराहरू पाँगा विकास सरोकार केन्द्रका केही संस्थापक सदस्यलाई चित्त नबुझेमा सम्पादक मार्फत भुल सुधारन मौका दिइनेछ भने आशा गर्दछु । पाँगा विकास सरोकार केन्द्र पाँगावासीहरूको हितमा सधैं भरी लम्किरहन सकोस् भनी मेरो शुभकामना !!!

जय पाँगा ।

सौर्य बिद्युतको छोटो परिचय

सौर्य बिद्युतलाई बैकल्पिक ऊर्जा पनि भनिन्छ । अरु ऊर्जाहरू पनि धेरै छन् जस्तै बायु ऊर्जा ग्याँस ऊर्जा, डिजल मट्टितेल, आदि ऊर्जा मध्ये सौर्य ऊर्जा भरपदो र तिकाउ ऊर्जा हो । सौर्य बिद्युत भन्नाले सूर्यको प्रकाशमा एक प्रकारको फोटोन हुन्छ । उक्त Photon एक प्रकारको अर्ध सुचालक बस्तुमा पर्छ र बिद्युत शक्तिमा परिणत गर्दछ । सो सूचालकलाई अंग्रेजी भाषामा Cell भनिन्छ । त्यसको परिचय चार्लेस फ्रिज भन्ने एकजना वैज्ञानिकले सन् १८८३ तिर पत्ता लगाएको थियो । तर त्यसको प्रभावकारी सन् १९५४ तिर व्यापक रूपमा भयो । डारेल च्यपिन, काल्भिन फुलर र जिराल्ड पियरसन जस्ता विद्वानहरूले बेलको प्रयोगशालामा अथक प्रयासबाट सन् १९५४ मा प्रयोग गर्न सक्ने गरी सोलार सेलहरूको उत्पादन सुरु भएको इतिहासमा पाईन्छ । यसको पहिलो प्रयोग Satillite मा भयो । नेपालको इतिहासमा यसको प्रयोग नेपाल दुरसंचार, हवाई विभाग, आदि कार्यालयमा संचारको लागि प्रयोग भएको थियो । सर्वसाधारणले नेपालको तनहुँ जिल्लाको रिस्ते गा.बि.स.मा २०४७ सालमा सर्वप्रथम करिब ३५ घरपरिवारमा प्रयोग गरेपछि मात्र अधिराज्य भरी व्यापकता पायो । अब यसको लागि चाहिने साधनहरूको विवरणहरू छोटोकरीमा यस प्रकार छन्:-

सौर्य पाता

यो Silicon भन्ने अर्धसुचालक बस्तुबाट बनेको हुन्छ र P.N. जक्सनमा घामको किरण परेपछि घामको किरणलाई बिद्युतिय शक्तिमा परिणत गर्दछ । हामीलाई चाहिने ऊर्जाको लागि एउटा सोलार पातामा धेरै सेलहरू राखेको हुन्छ । यो विभिन्न क्षमताको बनाउन सकिन्छ । तर हालसम्म यस्तो Solar Module नेपालमा बनाउन सकेको छैन र बनाउने प्रयत्न पनि गरेको छैन । प्राविधिक रूपमा यसको बनावत धेरै जटिल छ । सौर्य ऊर्जाले आफूलाई चाहिने जतिसुकै क्षमताको पनि जडान गर्न सक्ने भएकोले यसबाट सबै प्रकारको बिद्युतीय सामाग्रीहरू सञ्चालन गर्न सक्नेछ । नेपालको सन्दर्भका हालसम्म घरमा बत्ती बाल्नको लागि अत्याधिक मात्रामा प्रयोग गरेको छ । तर यसबाट पानी तान्ने पम्प, पिठो पिढ्ने घट्टहरू, आदि पनि चलाउन सकिन्छ । त्यसको अलावा बिद्युतीय सामानहरू सबै चलाउन सकिन्छ ।

ब्याट्री

यो एक प्रकारको साधन हो जस्मा बिद्युत शक्तिलाई भण्डारण गर्न सकिन्छ । सोलार पाताले घाम भएसम्म मात्र बिद्युत उत्पादन गर्ने र हामीलाई अँध्यारोमा बिद्युत आवश्यक हुने भएकोले यसको प्रयोग गर्नु आवश्यक छ । यदि सौर्य ऊर्जालाई दिउँसो प्रयोग गर्ने हो भन्ने

ब्याट्रिलाई प्रयोग नगरिकन पनि सौर्य बिद्युतको उत्पादनलाई सबै प्रकारको बिद्युतीय बस्तुलाई उपयोग गर्न सक्छ । तर त्यस्को लागि Inverter को आवश्यकता हुन्छ । सौर्य पाताले A.C. Voltage उत्पादन गर्दैन । सौर्य पाताले D.C. Voltage उत्पादन गर्छ । त्यसैले सो D.C. Voltage लाई A.C. बनाउन Inverter को प्रयोग गरेमा हाम्रो घरमा हाल चलाई राखेको सबै साधनहरू चलाउन सकिन्छ ।

बत्ती

सौर्य बिद्युतको लागत कम गर्नको लागि सकेसम्म कम क्षमताको तर बढी उज्यालो दिने बत्तीहरू प्रयोग गरिन्छ । हालसम्म विश्वमा उत्पादन गरेको बत्तीहरू मध्ये सब भन्दा कम बिद्युत खपत भएर पनि बढी उज्यालो दिने बत्ती WLED बत्ती हो । तपाईं हामीलाई राम्ररी थाहा छ । हाम्रो घरमा भएको रेडियो टि.भि. लगायत सामानमा रातो, निलो, पहेँलो बत्तीहरूलाई LED भन्छ । त्यसलाई Light Emitting Diode भन्दछ । यो एक किमिमको Semiconductor device हो । जसलाई अर्धसूचालक भन्छ । त्यहि अर्धसूचालक बस्तु (LED) को वैज्ञानिक उच्च विकास WLED हो जसले धेरै उज्यालो दिन्छ । यसले हाल बलिरहेको Tube light को उज्यालो भन्दा त्यतिनै क्षमताको WLED बत्तीले भन्दै

श्रीकृष्ण महर्जन पूर्व उपसचिव (सूचना तथा संचार मन्त्रालय)

तेब्वर उज्यालो दिन्छ । त्यसैले हाम्रो घरमा त्यस्तो बत्ती मात्र बाले पनि हाल भैराखेको लोडसेडिङलाई धेरै मात्रामा कम गर्न सकिन्छ र सरकारले यस उच्च प्राथमिकताका साथ ध्यान दिनु पर्ने मेरो धारणा छ ।

चार्ज कन्ट्रोलर

यो एउटा साधन हो, जसले ब्याट्रिलाई जोगाउन धेरै मद्दत पुर्‍याउन सक्छ । यो साधनले ब्याट्रिलाई धेरै चार्ज गर्न र डिस्चार्ज गर्न रोकथामको काम गर्छ र ब्याट्रिलाई जोगाएर ब्याट्रिको आयु लामो बनाउँछ । यो साधन नराखेमा ब्याट्रि कतिसम्म चार्ज भयो र कतिसम्म डिस्चार्ज भयो थाहा पाउन कथिन हुन्छ । बढी चार्ज भएमा पनि ब्याट्रि बिग्रन्छ र बढी डिस्चार्ज भएपनि बिग्रन्छ । त्यसैले यो साधन जडान गर्नु आवश्यक छ । यी माथिको सामानहरू बनावतमा जति जटिल छ जडानकार्यमा त्यति जटिल छैन । साधारणतया बिद्युतको ज्ञान भएको प्राविधिकले भए केहि मिनेट मात्र सम्बन्धित प्राविधिकसँग परामर्श गरेमा सजिलै सँग जडान गर्न सकिन्छ । घर धनीले जडान गर्न चाहेमा सम्बन्धित प्राविधिकसँग करिब एक घन्टा परामर्श गरेमा

सा-साना System आफैले जडान गर्न सकिन्छ ।

तार

सौर्य बिद्युतबाट बत्तीहरू मात्र बाल्ने हो भने मोटो तार प्रयोग गर्नु राम्रो हुन्छ । यसबाट D.C. Voltage १२ Volt मा चल्ने भएकोले मसिनो तार राखेमा Voltage हरू हास हुनाले बत्तीहरू मधुरो हुन्छ र यसलाई A.C. बत्तीहरू जस्तो लामो लामो तार तानेर बत्ती बाल्न हुँदैन र बाल्नै परेपनि हिसाब गरेर मोटो तार प्रयोग गर्न सकिन्छ ।

यसका फाइदाहरू:

- १) बैकल्पिक ऊर्जाको क्षेत्रमा अरु ऊर्जा मध्ये सबभन्दा सस्तो, भरपदो र टिकाउ भएको ऊर्जा भनेको सौर्य ऊर्जा हो ।
- २) सौर्य ऊर्जा प्रयोग गर्दा वातावरणमा नराम्रो असर गर्दैन ।
- ३) आफूलाई चाहिएको बेला जुनसुकै समयमा पनि संचालन गर्न सकिन्छ ।
- ४) सुरुको समयमा यसको लगानी मैनबत्ती र मट्टितेल जस्तो थोरै थोरै संख्यामा बजार उपलब्ध छैन । तर लामो समयको दौरानमा यो मट्टितेल बाल्नु भन्दा सस्तो छ ।
- ५) दक्ष प्राविधिकद्वारा डिजाइन करिब एक घन्टा परामर्श गरेमा

भएमा यस्मा प्रयोग भएको ब्याट्रि करिब ५ वर्षसम्म टिकाउ हुन्छ । ६) सौर्य पातामा पटकपटक पैसा खर्च हुँदैन यसको आयु २५ वर्षको छ ।

७) १००Wp सौर्य पाताले दिनमा करिब ४०० वाट उत्पादन गर्छ । यदि घरमा बत्ती मात्र बाल्ने भए एउटा मध्यम परिवारको लागि काफी पुग्छ ।

८) यसमा प्रयोग हुने बत्तीको आयु ३०,००० घण्टा हुन्छ ।

यसका बेफाईदाहरू:

- १) सुरुको लगानी मैनबत्ती, मट्टितेल तथा Emergency Light भन्दा बढी ।
- २) यस्मा प्रयोग हुने ब्याट्रीको विस्थापनमा जटिलता ।
- ३) ब्याट्रीमा भण्डार भएको ऊर्जा मात्र प्रयोग गर्न सक्ने ।
- ४) घाम नलाग्ने ठाँउमा प्रयोग गर्न नसक्ने ।

यदि तपाईंलाई यस्मा कुनै जिज्ञासा तथा आकांक्ष भएमा मलाई ९८४१२९४२६२ मा सिधा सम्पर्क गर्न सक्नु हुन्छ ।

नेमकिपाले.....

नेपालको संविधान २०७२ जारी पछि नयाँ प्रमलाई समर्थन गर्न अधि १२ बुँदे राखेको थियो । देश र जनताको हितमा राखिएको सो १२ बुँदेमा नेकपा एमालेले कार्यान्वयन गर्ने प्रतिबद्धता राष्ट्रपतिको निर्वाचनको क्रममा पार्टीको तर्फबाट उम्मेदवार नारायण महर्जन बनेपछि पुनःप्रतिबद्धता व्यक्त गरियो ।

नेमकिपाका अध्यक्षको निवास भक्तपुरमा प्रम केपी शर्मा ओली, माधव नेपाल, सुवास चन्द्र नेम्बाङ्ग र विद्या भण्डारी, कानुन मन्त्री अग्नी खरेलसहितको गम्भिर आग्रह र देश र जनताको सेवामा काम गर्ने वचन बद्ध गर्ने काम भएको थियो ।

नेमकिपा वैचारिक र सैद्धान्तिक दृष्टिले सबैभन्दा सक्षम र परिपक्व रहेको छ । जसको

कारण आज राजनेताहरू नेमकिपाको कार्यालय घाउँछन्, सरसल्लाह गर्ने गर्दछन् ।

विद्या.....

सपथ तथा गोपनीयताको सपथ गरे । त्यसक्रममा निर्वर्तमान राष्ट्रपति डा. रामवरण यादवले निर्वाचित राष्ट्रपति विद्या भण्डारीलाई कुर्सि हस्तान्तरण गरिदिएको थियो ।

सपथ ग्रहणसँगै पार्टीको सम्पूर्ण जिम्मेवारी त्याग गरेको घोषणा पनि गरिएको थियो ।

गथु प्याखँको.....

चार दिनपछि नाच "चाखः" र "न्हिख"

विजया दशमीको चार दिन चतुरदशीमा कीर्तिपुरको सतकोमा कार्तिक ९ गते चाख राती नचाइने नाच र कार्तिक १०

गते न्हिख दिउँसो नचाइने नाच सुरु भएको थियो ।

बेलुका ९ बजेबाट रातभरी चाख र भोलि बिहान १० बजेबाट न्हिख नाच सुरु भएको थियो ।

प्रत्येक देवताको आ-आफ्नो ताल र बोलमा अलगअलग नाच प्रदर्शन गरेको थियो । दिउसोको नाच समापन गरिनेक्रममा पञ्चबली दिएको थियो । गंगाबाहेक सबैले पालैपालो ता-तातो रगत चुसेका थिए । त्यसपछि गंगाबाहेक गुरुहरू र देवीहरू सबैलाई एक जना मालाकारले फूल सगुन र बारही देवीले ठूलो तामाको कचौरामा जाँड राखी सगुनको रूपमा दिएको थियो । सगुन दिइसकेपछि समयबजी खाने चलन अनुसार खाएपछि नाच समापन हुन्छ ।

कीर्तिपुर नगरपालिका कार्यालय

सार्वजनिक नीजि साभेदारी अवधारणा अनुरूप
शहरी सरसफाई तथा फोहोरमैला व्यवस्थापन गर्ने सम्बन्धी
सिलबन्दी बोलपत्र आह्वान सम्बन्धी सूचना

(प्रथम पटक प्रकाशित मिति: २०७२/०७/०२)

यस कीर्तिपुर नगरपालिकाले सार्वजनिक नीजि साभेदारीको अवधारणा अनुरूप शहरी सरसफाई तथा फोहोरमैला व्यवस्थापन कार्य सेवा करार मार्फत् गराउने नीति अवलम्बन गरेको हुनाले ईच्छुक फर्म, कम्पनी तथा गैरसरकारी संस्थाहरूलाई ३० दिने देहाय बमोजिमको सार्वजनिक सूचना प्रकाशित गरिएको छ ।

क्र. सं.	विवरण	बोलपत्र खरिद गर्ने अन्तिम मिति, समय र स्थान	बोलपत्र पेश गर्ने अन्तिम मिति, समय र स्थान	बोलपत्र खोल्ने मिति, समय र स्थान	बोलपत्र खरिद मूल्य	धरोटी
१)	सार्वजनिक नीजि साभेदारीमा शहरी सरसफाई तथा फोहोर मैला व्यवस्थापन कार्य	प्रथम पटक प्रकाशित मितिले ३० दिन । कीर्तिपुर नगरपालिका कार्यलय, देवढोका	प्रथम पटक प्रकाशित मितिले ३१ औं दिन १:०० बजेभित्र कीर्तिपुर नगरपालिका कार्यलय, देवढोका	प्रथम प्रकाशित मितिले ३१ औं दिन ३:०० कीर्तिपुर नगरपालिका कार्यलय, देवढोका	रु.१००००- (अक्षरेपी एक हजार रुपैयाँ मात्र) (पछि फिर्ता नहुने)	आफूले कबुल गरेको रकमको २.५% ले हुने र कम नगरपालिकाको नाममा ने.रा.कैक थापाथलीमा रहेको धरोटी खाता नं. स.अ.३३०००१ मा जम्मा गरेको सक्कल बैंक भौचर

- सिलबन्दी प्रस्तावहरू, प्रस्तावक वा निजको आधिकारिक प्रतिनिधीहरूको रोहबरमा खोलिने र निजहरूको उपस्थिति नभएता पनि सिलबन्दी प्रस्ताव खोल्न कुनै बाधा पर्ने छैन ।
- आवश्यक कागजात : नगरपालिकाबाट खरीद गरेको कार्य विवरण फाराम, प्रस्ताव, संस्था दर्ता प्रमाण पत्र व्यवसाय दर्ता प्रमाण पत्र, स्थायी लेखा नं प्रमाण पत्र, प्रस्ताव पेश गर्ने संस्थाको निर्णय, संचालक वा कार्य समितिका पदाधिकारीहरूको नागरिकताको प्रमाणित कागजात र व्यक्तिगत विवरण ।
- शहरी सरसफाई तथा फोहोरमैला संकलनबाट आएको फोहोर वर्गिकरण तथा प्रशोधन गर्न सम्बन्धित संघ संस्थाबाट नै जग्गाको व्यवस्था गर्नु पर्ने छ ।
- वर्गिकरण तथा प्रशोधन पश्चात् बाकी रहेको फोहोर नेपाल सरकारले व्यवस्था गरिएको ल्याण्ड फिल्ड साइटमा अन्तिम विर्सजन गर्नु पर्ने छ ।
- प्राप्त प्रस्तावहरू स्वीकृत गर्ने, नगर्ने आशिक रूपमा स्वीकृत गर्ने वा रद्द गर्ने सम्पूर्ण अधिकार यस कार्यालयमा सुरक्षित रहने छ ।

कीर्तिपुर नगरपालिका कार्यालय
कीर्तिपुर, देवढोका, फोन नं. ४३३१६९३

सार्वजनिक सम्पत्तिमा प्रत्येक नागरिकको हक छ,

त्यसको दुरुपयोग दण्डनीय अपराध हो ।

नेपाल सरकार
सूचना तथा सञ्चार मन्त्रालय
सूचना विभाग

शासक दलका नेताहरू हो ! लेण्डुप दोर्जे बन्ने महाभूल नगरौं

लामो समयको प्रतीक्षापछि जननिर्वाचित संविधानसभाले नेपालको संविधान, २०७२ पारित गरी २०७२ असोज ३ गते राष्ट्रपतिमार्फत जारी गर्‍यो । व्यापक नेपाली कामदार जनताको भावनाअनुसार संविधान बन्न नसकेको यथार्थ हो, यद्यपि जनआन्दोलनको भावनाअनुरूप गणतन्त्र संस्थागत गर्न यो संविधानबाट महत्त्वपूर्ण पहल भएको छ भने संविधानमा 'समाजवादउन्मुख' भन्ने शब्द पनि उल्लेख गरिएको छ । तर यस क्रममा नेपाली जनताको संविधान जारी गर्नबाट रोक्ने तथा संविधानसभालाई पुनः असफल पार्ने ध्ययले भारतीय सरकारी पक्षबाट भएको प्रत्यक्ष हस्तक्षेपकारी भूमिका हेर्दा भारत नेपाललाई स्वतन्त्र र सार्वभौमसत्तासम्पन्न देशको रूपमा स्वीकार्न नचाहेको प्रस्ट हुन्छ । भारतीय पक्षबाट असोज २ गतेदेखि हरेक दिन संविधान घोषणा नगर्न दबाबस्वरूप प्रेस विज्ञप्ति जारी गर्नु, भारतीय राजदूत र प्रम मोदीका विशेष प्रतिनिधिलाई नेपालका राष्ट्रपति, प्रधानमन्त्री तथा प्रमुख दल एवं मधेसी दलका नेताहरूसँग भेटघाट गरी आफ्नो अनुकूल काम गर्न 'सुझाव' दिनु सामान्य थिएन । असोज ४ गते एकै दिनमा दुई वटा गैरकूटनीतिक र धम्कीपूर्ण भाषामा विज्ञप्ति जारी गरी नेपालमाथि अघोषित नाकाबन्दी लगाउनुले भारतीय हस्तक्षेपको नाङ्गो रुप देखिएको थियो । त्यसमाथि असोज ५ गतेका नेपाली सञ्चारमाध्यमहरूमा नेपालको संविधानका विभिन्न धारा र उपधाराहरूमा भारतीय पक्षबाट आफ्नो अनुकूल संशोधन गर्न सातबुँदे शर्त प्रस्तुत गरेको आधिकारिक प्रमाणसहितको समाचार प्रकाशित हुनुले नेपाली जनताको आत्मस्वाभिमानमाथि ठूलो बज्रपात भएको छ । वास्तवमा भारतीय विस्तारवाद नेपाललाई फिजी र भुटान हुँदै सिक्किम बनाउन चाहन्छ भन्ने कुरा घटनाक्रमले प्रस्ट्याइसकेको छ । यस्तो संवेदनशील घडीमा नेपालका सत्ताधारी तथा सरकारमा जान खुट्टा उचालिरहेका दलका नेताहरूले देश र जनताको पक्षमा अडान लेलान् वा लेण्डुप दोर्जेको आधुनिक संस्करण बन्लान्, त्यो त समयले बताउने छ । देशभक्त नेपाली जनता भने भारतीय विस्तारवादको सपना साकार पार्न नदिन बेलेमा सचेत र सङ्गठित हुन जरुरी भइसकेको छ ।

कै हो सिक्किमीकरण ?

७०९६ वर्ग कि.मि. (३६ हजार वर्ग माइल) क्षेत्रफलको देश सिक्किम सन् १९७५ सम्म एउटा स्वतन्त्र र सार्वभौमसत्ता सम्पन्न पहाडी मुलुक थियो । सिक्किममा नेपाली, भोटिया र लेप्चा जातिका मानिसहरू बढी सङ्ख्यामा थिए । थोरै सङ्ख्यामा सोड जाति, लामा र अनुसूचित केही जनजातिका मानिसहरूको पनि बसोबास थियो । सन् २०११ को तथ्याङ्कअनुसार सिक्किमको जनसङ्ख्या ५ लाख ४० हजार

४९३ छ । भाषा, संस्कृति, रहनसहन र आर्थिक कारोबारको हिसाबले तत्कालीन सिक्किमको चीनको तिब्बत, नेपाल र भुटानसँग नजिकको सम्बन्ध थियो ।

भारत सन् १९४७ मा बेलायती उपनिवेशबाट स्वतन्त्र भयो तर भारतीय शासक वर्गमा उही बेलायती उपनिवेशवादी सोच भने बाँकी नै छ । नेपाल, भुटान र सिक्किमलगायतका सार्वभौम देशहरूलाई आफ्नो सुरक्षा छातामुनि राख्ने र सम्पूर्ण दक्षिण एसियामा आफ्नो प्रभाव फैलाउने कुत्सित योजनाका साथ भारतीय शासक वर्ग अघि बढ्दै छ ।

सन् १९५० मा भारत र सिक्किमबीच 'शान्ति तथा मैत्री सन्धि' नाममा असमान सन्धि भयो । यसको धारा २ मा प्रस्ट भाषामा 'सिक्किम भारतको संरक्षित राज्य रहनेछ र सिक्किम आन्तरिक मामिलामा स्वतन्त्र रहनेछ र सिक्किमको बाह्य सुरक्षा, कूटनीति र सञ्चारको जिम्मेवारी भारतको हुनेछ' भन्ने लेखिएको छ । यो सन्धिले भारतले सिक्किमको सार्वभौम अस्तित्वलाई स्वीकारेको छैन भन्ने स्पष्ट पारेको छ । सोही सन्धिको धारा ११ मा उल्लेख छ - 'सिक्किममा एकजना आवासीय प्रतिनिधि नियुक्त गर्ने अधिकार भारत सरकारलाई दिएको छ ।' सोहीअनुसार राजा चोग्याललाई संवैधानिक राजाको भूमिकामा सहयोग गर्न भारतले सन् १९५३ देखि सिक्किममा एकजना प्रमुख कार्यकारी अधिकृत र ३ जना राजनैतिक अधिकारी नियुक्त गर्‍यो । यिनै भारतीय प्रतिनिधिहरूमार्फत सिक्किमलाई वैधानिक रूपमा भारतमा विलय गर्ने नियोजित षड्यन्त्र कार्यान्वयन भएको थियो ।

यसै क्रममा सन् १९६८ मा सिक्किमले संयुक्त राष्ट्र सङ्घको विश्व स्वास्थ्य सङ्गठनको सदस्यता पाउन प्रयास गर्दा भारतले बर्जित गर्‍यो । उसको भनाइ थियो - 'सिक्किम एउटा संरक्षित अधिराज्य हो, उसले संयुक्त राष्ट्र सङ्घको विश्व स्वास्थ्य सङ्गठन वा विश्व क्षयरोग सङ्गठनको सदस्यताको लागि आवेदन दिन सक्दैन । भारतमार्फत सम्बन्ध जोड्दा जुन सुविधा पाउँछ, त्यसैमा सन्तुष्ट हुनुपर्छ ।'

सिक्किमलाई भारतमा विलय गर्ने योजनामा सिक्किमका राजा (चोग्याल) बाधक बनेपछि भारत सरकारलाई टाउको दुखाइ भएको थियो । उसलाई प्रजातन्त्रको आवरणमा राजतन्त्रविरुद्ध सङ्घर्ष गर्ने र सिक्किम विलयको लागि साथ दिने स्थानीय मतियार चाहिएको थियो, जसलाई जनताको प्रतिनिधि बनाएर उभ्याउन सकियोस् । भारतले आफ्नो स्वार्थपूर्तिको लागि सबैभन्दा उपयुक्त उम्मेदवार लेण्डुप दोर्जेलाई छान्यो, जो सिक्किम राष्ट्रिय काङ्ग्रेस पार्टीको नेता थियो । नेपाली र लेप्चा भाषामा जस्तै हिन्दी भाषामा दख्खलता नभएको र अङ्ग्रेजी भाषा पनि त्यति नबुझेको दोर्जेको राजनैतिक क्रियाशीलता र महत्वाकाङ्क्षालाई

◆ रविन्द्र

भारतले नजिकबाट अध्ययन गरेको थियो । त्यसमाथि दोर्जेकी श्रीमती वेल्जियम मूलकी फ्रेंचभाषी एलिसा मारिया लेडफोर्ड रेको कजिनी (प्रधानमन्त्रीकी श्रीमती) बनेर शक्तिशाली हुने उच्च महत्वाकाङ्क्षालाई आफ्नो अनुकूलतामा उपयोग गर्न सकिनेमा भारत दुक्क थियो । त्यसैले भारत सरकारको आशीर्वादमा लेण्डुप दोर्जे सिक्किम राष्ट्रिय काङ्ग्रेस पार्टीको अध्यक्ष बन्यो । सन् १९७३ मा सम्पन्न संसदीय चुनावमा राजा समर्थित राष्ट्रिय पार्टीको विजय भयो भने लेण्डुप दोर्जेको सिक्किम राष्ट्रिय काङ्ग्रेस र कृष्णचन्द्र प्रधानको जनता काङ्ग्रेस अल्पमतमा परे । चुनावमा धाँधली भएको भन्दै दुवै पार्टीले राजतन्त्रविरोधी चर्को आन्दोलन गरे । लेण्डुप दोर्जेले युवा हुल्लडबाजहरूको प्रयोग गरी देशमा अराजकता मच्चाउन थाल्यो । स्थितिलाई नियन्त्रणमा लिन गान्धो भएपछि चोग्याललाई सुरक्षाको लागि भारतसँग गुहार मार्ग बाध्य पारियो । भारतलाई 'के खोज्छस् कानो आँखो' भयो । उसले तत्काल आफ्नो गुप्तचर संस्था 'रअ' को भरपर्दो व्यक्ति वी.एस. दासलाई सिक्किमको प्रमुख कार्यकारी अधिकृतको जिम्मेवारी दियो । दासले चोग्याल र लेण्डुप दोर्जेबीच समन्वयको भूमिका खेल्यो, साथै चोग्याललाई भित्रिभित्रै राजनैतिक दबाव दिन थाल्यो ।

सन् १९७४ मा विधानसभाको निर्वाचन भयो । निर्वाचनमा लेण्डुप दोर्जेको सिक्किम राष्ट्रिय काङ्ग्रेसले अप्रत्याशित नतिजा हासिल गर्‍यो । विधानसभाको कुल ३२ मध्ये ३१ सीट दोर्जेको पार्टीले जित्यो जसमा १६ जना नेपाली, ९ जना भोटिया र ६ जना लेप्चा जातिका सभासद् थिए । दोर्जेको पक्षमा चुनावी परिणाम निस्कनुमा वी.एस. दास र भारतीय सरकारको प्रत्यक्ष संलग्नता रहेकोमा कसैले नकार्न सक्दैनथ्यो । लालबहादुर बस्नेतद्वारा लिखित 'सिक्किम : अ सर्ट पोलिटिकल हिस्ट्री' पुस्तकमा प्रस्ट भाषामा लेखिएको छ - 'काजी लेण्डुप दोर्जेको नेतृत्वमा सिक्किम नेसनल काङ्ग्रेस भारतको सबैभन्दा ठूलो मित्र थियो, किनकि बाहिरबाट राष्ट्रवादको जति कुरा गरे पनि अन्ततः ऊ भारत समर्थक थियो । सिक्किमको राजनैतिक क्षेत्रमा उसलाई भारतको सरकारको एजेन्ट भनिन्थ्यो ।'

चुनावपछि लेण्डुप दोर्जे क र ज ी (प्रधानमन्त्री) बन्यो । सन् १९७४ मे १० मा निर्वाचित विधानसभाको पहिलो बैठक बस्यो । बैठकको अध्यक्षता भारतीय अधिकृत वी.एस. दासले गर्‍यो । यसबाट प्रस्ट हुन्छ, सिक्किमको निर्वाचित विधानसभा सार्वभौम अधिकार सम्पन्न संस्था नभई भारतीय इसारामा चल्ने संस्था थियो । काजीको हैसियतले दोर्जेले

विधानसभामा मन्तव्य दिँदा सिक्किमलाई भारतीय योजना आयोगको कार्यक्षेत्रभित्र पार्न आग्रह गर्‍यो । उसले भारतीय नागरिकसरह सिक्किमेली विद्यार्थीहरूलाई शिक्षा र रोजगारको माग पनि गर्‍यो । मन्तव्यकै क्रममा उसले सिक्किमका लागि भारतीय संवैधानिक सल्लाहकारका साथै भारतका राजनैतिक तथा आर्थिक संस्थाहरूलाई सिक्किममा प्रत्यक्ष सहभागिताको लागि आह्वान गर्‍यो ।

सन् १९७४ जून २० को राति साढे नौ बजे विधानसभाको बैठक बस्यो । बैठकको अध्यक्षता भारतीय प्रतिनिधि दासले नै गर्‍यो । बैठकमा Government of Sikkim Bill-1974 (सिक्किम सरकारसम्बन्धी विधेयक-१९७४) निर्णयार्थ पेश गरियो । १४ पृष्ठ लामो उक्त विधेयक अङ्ग्रेजीमा लेखिएको थियो तर कहाँबाट मस्यौदा तयार भएर आएको भन्ने कोही पनि सभासदलाई थाहा दिइएन । विधानसभाका ३२ सभासद्मध्ये २० जनालाई अङ्ग्रेजी पटकै आउँदैथ्यो, १० जनालाई अङ्ग्रेजी अलिअलि आउँथ्यो तर तिनीहरूले दोहोर्‍याएर अध्ययन गर्ने भ्याएनन् । स्वयं लेण्डुप दोर्जेलाई अङ्ग्रेजी राम्रोसँग आउँदैथ्यो । २ जना सभासद् बैठकमा अनुपस्थित थिए । जम्मा १५ मिनेट बसेको उक्त बैठकमा विधेयकमाथि छलफल गर्ने अवसर दिइएन । त्यसमा उल्लेखित कानुनी शब्दावलीहरू कसैले बुझेनन् । हतारमा विधेयक पारित गर्न दबाव दिइयो । उपस्थितमध्ये ६ जना सभासदले उक्त विधेयक पारित गर्ने प्रक्रियाको विरोध गर्दै हस्ताक्षर गर्न मानेनन् । तथापि विधेयकलाई विधानसभाको बैठकले बहुमतबाट पारित भएको घोषणा गर्‍यो ।

विधेयकको बिरोधमा उक्त दिन विहानदेखि नै राजधानी गान्तोकमा जुलुस तथा धर्ना भइरहेको थियो । विधानसभाको बैठक बिहान ८ बजेको लागि डाकिएको थियो । तर प्रदर्शनको कारण दिनभरि बैठक बस्न सकेन । त्यसैले प्रदर्शनकारीहरू आ-आफ्नो घर गएर सुत्ने बेलामा अचानक विधानसभाको बैठक बसी हतारमा उक्त विधेयक पारित गरिएको भएको विधेयकलाई ऐन बनाउन चोग्यालको लालमोहर (दस्तखत) आवश्यक थियो । तर उसले विधेयकमा दस्तखत गर्न मानेन । उक्त विधेयक सिक्किमको सार्वभौमसत्तामाथि आक्रमण हुने खालको भन्दै विधेयक फिर्ता गराउन भारतीय सरकारलाई आग्रह गर्न चोग्याल जुन २५ को मध्यरातमा दिल्ली गयो । लेण्डुप दोर्जेको पार्टीले राजा भागेको आरोप लगाउँदै राजतन्त्रविरोधी आन्दोलन चर्कायो । भारतीय परराष्ट्र मन्त्रालयले दोर्जेकै समर्थनमा चोग्याल भारत सरकारको निमन्त्रणाविना आएको भन्दै

उसलाई सरकारको तर्फबाट सामान्य स्वागत गर्न पनि आवश्यक ठानेन ।

दोर्जेले सिक्किमेली जनताबाट डराएर भागेका चोग्याललाई खाली हात फर्काउन र सिक्किमको विधानसभाले पारित गरेको विधेयकलाई एकतर्फी रूपमा जारी गरिदिन अनुरोध गर्दै भारतीय सरकारलाई पत्र लेख्यो । तत्कालीन भारतीय प्रधानमन्त्री इन्दिरा गान्धीले उक्त विधेयकलाई 'प्रयोगमा ल्याई हेर्न' आग्रह गर्दै दोर्जेलाई उत्तर पठाइन् । उता चोग्याललाई विधेयकमा हस्ताक्षर गर्न भारतले विभिन्न ढङ्गबाट दबाव दिन थाल्यो । अन्तमा सन् १९७४ जुलाई ४ मा चोग्यालले बाध्य भएर विधेयकमा दस्तखत गर्‍यो ।

सिक्किम राष्ट्रिय काङ्ग्रेस पार्टीले भारतीय इच्छाअनुसार काम गरेकोमा खुसी हुँदै इन्दिरा गान्धीले लेण्डुप दोर्जे र उसका सहकर्मीहरूलाई भारतीय जेट विमान पठाएर दिल्ली भ्रमणका निमित्त डाकिन् । उनीहरूलाई भारतीय राष्ट्रपति, उपराष्ट्रपति र प्रधानमन्त्रीले रातो कार्पेट बिछ्याएर भव्य स्वागत गरे, पाँचतारे होटेलमा खाने र बस्ने विशेष व्यवस्था मिलाए र जेट प्लेनबाट नै उनीहरूलाई ताजमहल र बनारस पनि घुमाए । सम्पूर्ण भ्रमण खर्च भारत सरकारले बेहोर्‍यो ।

जुलाई २३ का दिन लेण्डुप दोर्जेले 'गर्वका साथ' काजी (प्रधानमन्त्री) पदबाट झरेर मुख्यमन्त्रीको शपथ ग्रहण गर्‍यो । विधानसभाको अध्यक्ष भने वी.एस. दास नै थियो ।

भारतीय प्रधानमन्त्री इन्दिरा गान्धीले सिक्किमको स्वतन्त्र अस्तित्वमाथि प्रहार गरेको विरोधमा सन् १९७४ सेप्टेम्बर २ मा बसेको भारतीय लोकसभाको बैठकमा विपक्षी सभासद्हरूले भारतले 'ठून्दाइ' को व्यवहार देखाएको आरोप लगाए । मार्क्सवादी सांसदहरू निरेन घोष र दशरथ देवले सिक्किमलाई भारतमा गाभ्ने र प्रान्त बनाउने हेतुले भारतको संविधान संशोधन प्रस्ताव ल्याइएकोमा आक्रोश पोखे । घोषले काङ्ग्रेसी सरकारमाथि साम्राज्यवादी भएको आरोप लगाए भने ज्योतिर्मय बसुले हिटलरवादको आरोप लगाए । तर संसदमा काङ्ग्रेसको बहुमत थियो । त्यसैले लोकसभामा ७ का विरुद्ध ३१० को बहुमत र राज्यसभामा ८ का विरुद्ध १७५ को बहुमतले संविधान संशोधनको प्रस्ताव पारित भयो । दुवै सदनबाट पारित प्रस्तावलाई भारतका प्रान्तीय सरकारहरूबाट अनुमोदन गराइनुपर्थ्यो । यसका लागि थप ६ महिना समय लाग्यो । अन्तिममा भारतीय राष्ट्रपतिले संविधानको धारा १११ को उपधारा २ (क) थप स्वीकृति दियो । उक्त धारामा उल्लेख गरिएको छ - "सिक्किम जुन दसौं अनुसूचीका भू-भागहरू छन्, त्यस सूचीमा निर्धारित भएका सर्तहरूका आधारमा भारत सङ्घमा सामेल हुनेछ ।" सिक्किमको लागि दुवै

लोकसभा र राज्यसभामा एक, एक जना सदस्य रहने संवैधानिक व्यवस्था गरियो ।

सिक्किमलाई भारतमा विलय गर्ने महत्त्वपूर्ण कानुनी प्रक्रिया पूरा भएपछि भारत सरकारले आफ्ना प्रतिनिधि वी.एस. दासलाई सन् १९७४ सेप्टेम्बर १६ मा फिर्ता बोलायो । उक्त पदमा अर्का व्यक्ति विपिन विहारीलाल माथुर (विवि लाल) लाई नियुक्त गर्‍यो ।

षड्यन्त्रपूर्ण नाटक मञ्चन

सिक्किमलाई भारतमा विलय गराउने प्रक्रियाको खरो विपक्षमा चोग्याल उभियो । केही देशभक्त राजनैतिक नेता तथा युवा-विद्यार्थीहरू पनि यसको विरोधी थिए । सन् १९७५ जनवरी २६ मा सिक्किम छात्र सङ्घले स्वाधीनताको घोषणापत्र तयार गरी देशभरि वितरण गर्‍यो । यस पर्चाले सिक्किमको स्वाधीनताको पक्षमा जनमत सिर्जना हुनथाल्यो । भारत सरकार र लेण्डुप दोर्जे अत्तालिए । छात्र सङ्घका नेता कार्यकर्तालाई धमाधम गिरफ्तार र अपहरण गर्न थालियो, धेरैलाई ज्यान मार्ने धम्की दिइयो । चोग्याल पनि सिक्किमको स्वाधीनताको लागि भित्रिभित्रै सक्रिय हुन थाल्यो । चोग्याल र राजकुमार तेन्जिङका हरेक गतिविधिको निगरानी गर्न थालियो ।

सन् १९७५ अप्रिल ८ को बिहान सिक्किमको राजधानी गान्तोकबाट ४५ माइल उत्तरपूर्वमा अवस्थित तिब्बतको प्रवेशद्वार नाथुला भञ्ज्याङमा तैनाथ चिनियाँ सेनाले सिक्किममाथि आक्रमण गर्दैछ भन्ने हल्ला फैलाइयो । सिक्किमका जनता त्रसित थिए । सिक्किमको सुरक्षाको लागि भनी पाँच हजारको सङ्ख्यामा भारतीय सशस्त्र सेना (सेन्ट्रल रिजर्भ पुलिस-सीआरपी) आधुनिक हतियारसहित अप्रिल ९ मा (भोलिपल्ट) सिक्किम पसे र राजदरबारलाई तीनतिरबाट घेरे । दरबारको सुरक्षाको लागि सिक्किम गार्डस् तैनाथ थिए । त्यसदिन जम्मा १३० जनामात्र गार्ड्स थिए । गार्ड्सका सेनानायक योङ्दालाई अगाडि नै भारतीय सेनाले गिरफ्तार गरेको थियो । आकस्मिक र रक्तपातपूर्ण ढङ्गबाट भारतीय सेनाले दरबारमा आक्रमण गरी आधा घण्टाभित्र सिक्किम गार्ड्सलाई नियन्त्रणमा लियो र चोग्याललाई दरबारमै नजरबन्द गर्‍यो । चोग्याललाई बाहिरी सञ्चारबाट विच्छेद गर्न सबै टेलिफोन लाइन र रेडियोको फिन्डबेन्सी पनि काटिए । राजधानीमा आतङ्कको कालो बादल मडारियो ।

भारतीय सीआरपी (Cent r a l Reserved Police) ले सिक्किमको विधानसभाका ३२ मध्ये २९ सभासदलाई गिरफ्तार गरी अप्रिल १० मा सबैलाई एकैचोटी विधानसभाको हलमा लग्यो । डर र त्रासबाट भयभीत सभासद्हरू थुरुर्छ काँप्दै सभाहलमा बसे । सभाको अध्यक्षता भारतीय प्रतिनिधि

क्रमशः पृष्ठ ५ मा

साहित्य स्तम्भ

चिनारखै

- विकास महर्जन
ध्वाखासी त्वाः, पाँगा

न्हूम्ह राष्ट्रपति

जिगु म्हगसय् नारायण महर्जन

न्हूम्ह राष्ट्रपति जूगु खना !

ध्वः गुलि सुखद क्षण

छम्ह न्हूम्ह खाः जुया

छगु न्हगु आशा जुया/युवा जोश ज्वना

वासी खाः तय्गु दथ्वी

ध्वःगी खाः तय्गु दथ्वी

विल्कूल न्हूम्ह राष्ट्रपति जुया !

छम्ह किसान परिवार वःम्हँ

छम्ह आदिवासी जनजाति समुदायनं वःम्हँ

आहा ! व उच्च पदय् !

दवेजुयाच्चं पिनगु सः पिज्वेयेकेत

यलक्चंदायाच्चं पिनेत जः ह्वलेत

राज्यसत्तां तिरस्कृत जाति-समुदायया नगु जुया

नेपाः देय्या सर्गतय् थिनाच्चंगु !

जिगु म्हगसय् नारायण महर्जन

न्हूम्ह राष्ट्रपति जूगु खना !

तर अपशोच ! थन,

कटाहातय्गु बहुसंख्या दुथाय्

लुटेरातय्गु बहुसंख्या दुगुथाय्

जिगु म्हगस छकः ल्हावसा त्वः थेजक जुल !

सोभा दलित जनतातय्गु हकया लः लाकीगु थासय्

अल्पसंख्यक जाति-समुदायया भागया जः नुनीगुथासय्

वःमलापि आदिवासी जनजाति समुदायया सःगःपः तिङ्गु थासय्

जिगु म्हगस म्हगसय् हे तनाच्चन.....

देश र जनताको हितमा काम गर्ने प्रतिबद्धतापछि
राष्ट्रपतिमा नेमकिपाद्वारा मेरो उम्मेदवार फिर्ता

देशको सर्वोच्च स्थानमा राष्ट्रपतिको उम्मेदवार दिनुभएका नेमकिपाका केन्द्रिय सदस्य नारायण महर्जनसँग उम्मेदवार दर्ता र केही घण्टापछि नै फिर्ता लिएकोबारे मेट्रो एफएमका पत्रकार श्रीकृष्ण महर्जनले बुधबार विज्ञान नेवाः द्रु कार्यक्रमा लिएको अन्तरवार्ता यहाँ प्रस्तुत छ ।-सं.

- ◆ देश र जनताको हितविपरीत सन्धि र सम्झौता नगर्ने तथा नेपाल-भारत खुला सिमाना नियमित गर्न कदम चाल्ने,
- ◆ संविधान घोषणालगतै भारतले नेपालमा नाकाबन्दी लगाएको हुँदा पेट्रोलियम पदार्थ र अन्य उपभोग्य सामान बंगलादेशलगायत अन्य मित्र देशहरूबाट आयात गर्ने बन्दोबस्त गर्ने,
- ◆ भारतको निर्देशनमा संविधान संशोधन नगर्ने,

१) देशको सर्वोच्च स्थानमा उम्मेदवार दिनुभयो, कस्तो अनुभव भयो ?

■ देशको संविधानले दिएको अधिकार प्रयोग गर्नु सबै स्वतन्त्र नागरिकको हक रहेकोले म आवद्ध पार्टीद्वारा मलाई उम्मेदवार दिनुभयो । उम्मेदवार बन्न पाएकोमा गौरवान्वित छु ।

२) अनि केही घण्टामै फिर्ता पनि लिनु भयो, फिर्ता लिँदा कस्तो अनुभव भयो ?

■ मेरो उम्मेदवारी परेपछि सत्तासिन दलहरूलाई धेरै अप्ठ्यारो भएको मैले महसुस गरेँ । उम्मेदवार दिएर बानेश्वरस्थित पार्टी सम्पर्क कक्षमा बसिरहँदा एमालेको तर्फबाट प्रम केपी ओली सहित पार्टी अध्यक्षलाई भेट्न जाँदैछु भन्ने खबर एमालेका कानुनमन्त्री अग्नी खरेलले सासद प्रेम सुवाल लाई खबर गरेको थियो ।

हामी पनि भक्तपुर फर्कँदै गर्दा हामी भन्दा पहिले नै उहाँहरू पुगिसकेका थिए ।

एमालेका प्रम केपी शर्मा ओली, वरिष्ठ नेता माधवकुमार नेपाल, पूर्व सभामुख सुवास चन्द्र नेम्वाङ्ग, कानुनमन्त्री अग्नी खरेल र राष्ट्रपतिका उम्मेदवार विद्या भण्डारीको विशेष आग्रह र देश र जनताको हितमा नेमकिपासँग छलफल गर्दै जाने प्रतिबद्धता दिएपछि पार्टीको निर्णय

अनुसार मेरो उम्मेदवारी फिर्ता लिएको हो । फिर्ता लिनु परेकोमा मलाई कुनै किसिमको पश्चाताप छैन ।

३) नेमकिपासँग के के बुँदामा सहमति भएको थियो ?

■ प्रम निर्वाचनको क्रममा नेकपा एमालेले पत्र पठायो । पत्रको जवाफमा नेमकिपाले १२ बुँदे शर्त राखेको थियो । त्यो १२ वटा शर्त देश र जनताको हितमा रहेकोले पुरा गर्ने प्रतिबद्धता व्यक्त गरेपछि नेमकिपाले प्रममा समर्थन गरेको थियो । जुन बुँदाहरू यस प्रकार छन्ः

- १) देश र जनताको हितविपरीत सन्धि र सम्झौता नगर्ने तथा नेपाल-भारत खुला सिमाना नियमित गर्न कदम चाल्ने,
- २) संविधान घोषणालगतै भारतले नेपालमा नाकाबन्दी लगाएको हुँदा पेट्रोलियम पदार्थ र अन्य उपभोग्य सामान बंगलादेशलगायत अन्य मित्र देशहरूबाट आयात गर्ने बन्दोबस्त गर्ने,
- ३) भारतको निर्देशनमा संविधान संशोधन नगर्ने,
- ४) सरकार सञ्चालन गर्न संयन्त्रको निर्माण गर्ने,
- ५) भूकम्प प्रभावित संरचना पुनःनिर्माण गरी भूकम्प पीडितहरूको शीघ्र व्यवस्थापन

गर्ने ।

६) उच्च माविसम्म अनिवार्य र निःशुल्क तथा विश्वविद्यालय शिक्षा निःशुल्क गर्ने,

७) स्वास्थ्य उपचार निःशुल्क गर्ने, ८) भ्रष्ट मन्त्री र उच्चपदस्थ कर्मचारीहरूलाई अविलम्ब कारवाही गर्ने,

९) महेँगी नियन्त्रण गर्ने र कालाबजारी गर्नेहरूलाई कडा कारवाही गर्ने ।

१०) युवाहरूलाई स्वदेशमै रोजगारी दिने र बेरोजगार युवाहरूलाई भत्तासहित तालिम दिने,

११) दलहरूबीच भागवण्डाको अन्त्य गरी योग्य व्यक्तिलाई नियुक्ति गर्ने व्यवस्था गर्ने ।

१२) उल्लिखित बुँदाहरू कार्यान्वयन गर्न दुईपक्षीय सहमति गरी कार्यान्वयनको

लागि बैठक र छलफललाई निरन्तरता दिने ।

४) त्यही दिन उम्मेदवारी किन फिर्ता लिनुभयो ?

■ संसद सचिवालयको तालिका अनुसार उम्मेदवार दर्खास्त दिएको दिनमै दिउँसो २:३० बजेसम्ममा नाम फिर्ता लिनुपर्ने व्यवस्था अनुसार पार्टीको निर्देशनमा त्यही दिन फिर्ता लिएको हो ।

५) अन्तमा केही मन्नु छ कि ?

■ राष्ट्रपतिको निर्वाचनबाट जुन पार्टीको व्यक्ति निर्वाचित भएपनि देश र जनताको हितमा र अहिलेको राष्ट्रिय समस्यालाई समाधान गर्न पहल गर्नु मुख्य उद्देश्य हुनुपर्दछ । यस मिडियामार्फत् मेरो भनाई राख्ने मौका दिनुभएकोमा मेट्रो एफएम परिवार र श्रीकृष्ण महर्जनलाई पनि हार्दिक आभार व्यक्त गर्दछु ।

शासक दलका.....

विवि लालले गर्‍यो । बैठकमा लेण्डुप दोर्जेका सभासदहरूले चोग्यालमाथि निरन्तर हानिकारक गतिविधिमा लागेको आरोप लगाए । चोग्यालले स्वेच्छाचारी शासन पुनः स्थापना गर्न खोजेको, प्रजातन्त्रको घाँटी निमोठ्न खोजेको, सिक्किममा जनउत्तरदायी सरकारलाई काम गर्न अवरोध गरेको र सिक्किमेली जनताको शान्तिपूर्ण राजनैतिक तथा आर्थिक प्रगतिमा बाधा पुऱ्याएको उनीहरूको एकतर्फी आरोप थियो ।

बैठकमा उनीहरूले दुइटा प्रस्ताव राखे । पहिलो प्रस्ताव 'राजसंस्था र चोग्याललाई उन्मूलन गरिनेछ र अबदेखि सिक्किम भारतको अङ्गीभूत राज्य रहनेछ, जहाँ नयाँ प्रजातान्त्रिक र पूर्ण जनउत्तरदायी सरकार हुनेछ' भन्ने उल्लेख थियो । त्यस्तै दोस्रो प्रस्तावमा 'जनताको अनुमोदनको लागि यो निर्णय जनतामाझ चाँडै ल्याइनेछ र त्यसपछि भारतलाई यो प्रस्ताव कार्यान्वयनका लागि आवश्यक र उपयुक्त पाइला चाल्न अनुरोध गरिनेछ' भन्ने उल्लेख थियो ।

बैठकमा जनता काङ्ग्रेस पार्टीका अध्यक्ष कृष्णचन्द्र प्रधानले दुवै प्रस्तावको विरोध गर्दै चुनावको बेला घोषणापत्रमार्फत जनतालाई

गरेको बाचाभन्दा बाहिर गएर सभासदहरूले निर्णय गर्न नहुने बताए । विधानसभामा त्यसको कडा जवाफ आयो - 'क्रान्तिले आफ्नो संवैधानिकता आफैँ पुष्टि गर्छ ।' त्यस दिन बिहानैदेखि सिक्किम नेसनल काङ्ग्रेसले दार्जिलिङबाट हुल्लडबाज युवाहरू ल्याएर राजधानी गान्तोकमा खुकुरी देखाउँदै पसल लुट्ने, विपक्षी नेता तथा कार्यकर्तालाई कुटपिट गर्ने र अपहरण, नारा जुलुसजस्ता जनतालाई आतङ्कित पार्ने गतिविधिहरू भइरहेका थिए । अराजक भीडले चोग्यालको दरबारमा ढुङ्गामुढा पनि गरे । लेण्डुप दोर्जेका सभासदहरूले त्यसैलाई क्रान्ति भने ।

विधानसभामा होहल्ला चर्केपछि अप्रिल ११ गते बसेको दोस्रो दिनको बैठकमा अध्यक्षता गरिरहेका विवि लालले ७२ घण्टाभित्र (अप्रिल १४ का दिन) जनमतसङ्ग्रह गर्ने घोषणा गर्‍यो । त्यसदिन विवि लाल आफैँ वादी, आफैँ वकिल र आफैँ न्यायाधीश बन्थ्यो, उसले सम्पूर्ण कार्यकारी अधिकार आफूमा केन्द्रित गर्‍यो । विधानसभामा कसैले पनि विरोध गर्ने आँट गरेन, किनभने सभाहल बाहिर भारतीय सीआरपी सेना हतियारसहित सतर्क भइरहेका

थिए । विरोध गर्ने जोकसैलाई बन्दी बनाउने आदेश दिइएको थियो ।

तत्कालीन अवस्थामा सिक्किममा बाटोघाटो र सञ्चारको राम्रो सुविधा थिएन । दुर्गम पहाडी इलाकामा बस्ने जनतासम्म जनमतसङ्ग्रहको सन्देश पुऱ्याउन पनि तीन दिन (७२ घण्टा) को समयावधि प्रक्रियाको विषयमा समेत छलफल गर्न निषेध गरियो । सिक्किम नेसनल काङ्ग्रेसले बाहेक विपक्षी दलहरूले आफ्नो प्रचार गर्नसक्ने अवस्था थिएन । चोग्याललाई दरबारमै कैद गरिएको थियो । देशभक्त नेताहरू कोही अपहरित त कोही लखेटिएका थिए ।

अप्रिल १४ जनमतसङ्ग्रहको दिन थियो । तर मतदान केन्द्रहरू सुनसान थिए । गाउँका कति जनतालाई जनमतसङ्ग्रहबारे जानकारी नै थिएन भने कति मतदान केन्द्रमा मतपत्र नै पुगेको थिएन । राजधानी गान्तोककै एउटा मतदान केन्द्रमा कूल २२ सय मतदातामध्ये ४५३ जना (२०.४ प्रतिशत) ले मात्र मतदान गरेको स्थानीय अखबारमा छापियो । कति ठाउँमा मतदान गोप्य थिएन । सिक्किम राष्ट्रिय काङ्ग्रेस पार्टीका

कार्यकर्ताहरूबाट एकतर्फी रुपमा फर्जी मतदान भइरहेका थिए ।

विवि लालले १५ अप्रिलमा अधिल्लो दिन जनमतसङ्ग्रहमा ६३ प्रतिशत मतदाताले मतदान गरेको बतायो । कूल ९७ हजार मतदातामध्ये ६१ हजार १३३ मत खसेको, जसमध्ये ५९ हजार ६३७ मत प्रस्तावको पक्षमा र १ हजार ४९६ मतमात्र विपक्षमा खसेको घोषणा गर्‍यो । प्रस्तावको पक्षमा ९७.५५ प्रतिशत मत खसेको देखियो ।

वास्तवमा जनमतसङ्ग्रहमा जनतालाई राजतन्त्र वा प्रजातन्त्रमध्ये एक रोज्न आह्वान गरिएको थियो । जनतालाई आफ्नो देश भारतमा विलय गर्ने विषयमा जनमतसङ्ग्रह भएको कहिल्यै बताइएन । यसरी सिक्किमेली जनतालाई भारतीय विस्तारवादका मतियारहरूले ठगे र मूर्ख बनाए ।

जनमतसङ्ग्रहको नतिजा आएको भोलिपल्ट (अप्रिल १६) लेण्डुप दोर्जेसहितको टोलीलाई भारतीय प्रधानमन्त्री इन्दिरा गान्धीले दिल्लीमा राजकीय सम्मानका साथ स्वागत गरिन् ।

२१ अप्रिलको दिन सिक्किमलाई भारतको २२ औँ राज्यको रुपमा मान्यता दिन भारतीय

संविधानमा संशोधन प्रस्ताव पेश गरियो । २३ अप्रिलमा भारतीय लोकसभाले ११ को विरुद्ध २९९ को बहुमतले प्रस्ताव पारित गर्‍यो भने २६ अप्रिलमा राज्यसभाले ३ को विरुद्ध १५७ को बहुमतले पारित गर्‍यो । मई १६ को दिन राष्ट्रपतिले अनुमोदन गरेपछि औपचारिक रुपमै सिक्किम भारतको २२ औँ प्रान्त बन्यो । सोही दिन स्वतन्त्र र सार्वभौम देश सिक्किमको राष्ट्रिय झण्डा सधैँको लागि तल झारियो, जुन त्यसपछि कहिल्यै पनि झण्डोत्तलन गरिएन । स्वतन्त्र सिक्किमको नक्सा सधैँका लागि इतिहासको पानामा सीमित भयो ।

अब पालो नेपालको ?

सन् १९७५ मा सिक्किम भारतमा विलय गरेलगत्तै नेपालको तराई भूमिलाई पनि भारतमा गाभ्ने तयारी रहेको कुरा भारतीय गुप्तचर संस्था 'रअ' का पूर्व अधिकारी आरके यादवद्वारा सन् २०१४ मा प्रकाशित पुस्तक 'मिसन 'रअ'' मा प्रस्ट रुपमा उल्लेख गरिएको छ । सिक्किम विलयपछि भारतीय राजनीतिमा देखिएको उथलपुथल तथा सन् १९७९ को आम चुनावमा गान्धीको हारपछि उक्त गोप्य योजना त्रुटिएको थियो । करिब चार दशकपछि भारतले आफ्नो

योजनालाई पुनः अगाडि सारेको र त्यसको लागि नेपाली शासक दलहरूमा आधुनिक लेण्डुप दोर्जेहरू तयार गरिसकेको छ । माओवादीहरूमार्फत नेपालमा संविधानसभा, धर्म निरपेक्ष, सङ्घीयता, जातीय र भाषिक राजनीति आदि भित्र्याएर त्यसैको निहुँमा मधेसवादी दलहरूमार्फत तराईमा आन्दोलनको नाउँमा हिंसात्मक तथा आपराधिक गतिविधि गराइरहेका छन् । 'अशान्त तराईलाई मोहदामा राखेर पर्दाभित्र ण्ड्यन्त्रका तानाबाना बुनिँदै छ र मोलमोलाइ भइरहेको छ । नेपाली राजनीतिबारे दिल्लीलाई 'अपडेट' गर्ने हाम्रा नेताहरूको सक्कली अनुहार जनतासामु प्रस्ट देखिँदै छ । भारतीय विस्तारवादले नेपालको सरकारमा रहेका र अब सरकारमा जाने दलका नेताहरूमध्ये कसलाई लेण्डुप दोर्जेको आधुनिक संस्करण बनाउने भन्ने विषयमा गृहकार्य त गरिरहेको छैन ?

नेपाल भारतद्वारा युद्धमा हराइएको देश होइन, न त कसैको पेवा हो । सत्तास्वार्थको लागि लेण्डुप दोर्जेको रुप धारण गर्न खोज्ने शासक दलका नेताहरूप्रति देशभक्त नेपाली जनताले खबरदारी गरिरहेका छन् ।

गढपर्साल.....

केसीले पाँगावासी र कीर्तिपुर क्षेत्रका गढ पर्खालभित्र सबैको लालपूजा दिन लगाउन पहल गर्ने बताउनुभयो। वहाँले सबै राजनैतिक दलहरूको र जग्गाधनीको सहयोग विना काम पुरा हुन नसक्ने बताउँदै इमानदार पूर्वक काम गर्नुपर्ने बताउनुभयो।

पूर्व राज्यमन्त्री दीलिप महर्जन, नापी सहयोग समितिका विश्वजित महर्जन, सरव महर्जनलगायतले पनि बोल्नुभएको थियो।

नेपालभाषा.....

संविधानको पक्षमा नेमकिपाले मत दिएको बताउनुभयो।

नेमकिपाका अर्का केन्द्रीय सदस्य एवं सांसद डिल्लीप्रसाद काफ्ले, सांसद अनुराधा थापामगर, वरिष्ठ पत्रकार भैरव रिसाल, सीमाविद् बुद्धिनारायण श्रेष्ठ, चीनको सांस्कृतिक शाखा प्रमुख चाङ्ग पिङ्ग, कानुनविद् तथा वरिष्ठ अधिवक्ता कृष्णप्रसाद भण्डारी, मनोचिकित्सक धनरत्न शाक्य, प्रा.डा. पुरुषोत्तम लोचन श्रेष्ठ, डा. सर्वज्ञभक्त मल्ल, भाषाशास्त्री रमापतिराज शर्मा, संरक्षणकर्मी रविन्द्र पुरी, समाजसेवी कृष्णलाल प्रधानलगायतले बोल्नुभएको उक्त कार्यक्रममा खवप इञ्जिनियरिड कलेजका उपप्राचार्य रजनी जोशीको सभापतित्वमा भएको कार्यक्रममा नेमकिपाका केन्द्रीय सदस्य नारायण महर्जन, खवप इञ्जिनियरिड कलेजका प्राचार्य सुजन माकलगायतले पनि बोल्नुभएको थियो।

कार्यक्रममा नेमकिपाका अध्यक्ष नारायणमान बिजुक्छेले सांस्कृतिक गुरुहरू इन्द्रबहादुर दुवाल र दलबहादुर प्रजापतिलाई ‘हरिभक्त सुकुपायो स्मृति पुरस्कार’

बाट सम्मानित गर्नुभएको थियो। सम्मेलनमा आयोजक समितिका उपाध्यक्ष महेन्द्र खायमलीले स्वागत मन्तव्य, रवि हाडा, सुलोचना छ्वाजू, सृजना सैजुले स्वागत गीत गाउनुभएको थियो।

सम्मेलनमा कवितामा पुनेन्द्रप्रसाद कुसी प्रथम, पल्पसा प्रजापति द्वितीय, सुरेश बखुन्छे तृतीय भए भने कथामा एल. के सुन्दर प्रथम, प्रकाश विप्लव द्वितीय, हर्के माइला तृतीय हुनुभएको थियो।

सम्मेलनको दुवै दिन बेलुका नाटक, ख्याल र नृत्य प्रदर्शन गरिएको थियो।

रामदेवी.....

क्षेत्रलगायत कीर्तिपुरकै भूकम्पले गरेको क्षति र विपद् व्यवस्थापनले गरेको कार्य विवरण प्रस्तुत गर्नुभएको थियो भने अध्यक्ष ई. दुर्कमान महर्जनले स्वागत गर्दै संस्था स्थापनाको उद्देश्यबारे प्रकाश पार्नुभएको थियो।

प्रतिष्ठानका संरक्षक एवं समाजसेवी डा. देवकाजी डंगोलले सभापतित्व ग्रहण गर्दै आफ्नो बाल्यकालको जीवन दुःखमा बितेको स्मरण गर्दै मेहनतले मानिस सफलता पुग्ने बताउनुभयो।

वहाँले म कुनै पार्टीमा संलग्न नभएको तर समाजसेवा गर्दैआएको बताउँदै जुन पार्टीले राम्रो काम गर्छ त्यसको प्रशंसा र पछि लागी सहयोग गर्न तयार रहेको बताउनुभयो।

कार्यक्रममा पत्रकार नजरराम महर्जन, जुजुभाई महर्जनले पनि बोल्नुभएको थियो।

कार्यक्रममा सुरुमा स्व.रामदेवीको तस्वीरमा माल्यार्पण र भूकम्पमा परि निधन भएका व्यक्तिहरूको सम्झनामा एक मिनेट मौन धारण गरेको थियो।

पाँगाका ए वान स्टेप फेसनले सार्थक र पीआरले खसी हात पारे

सहिद सम्बाददाता

कीर्तिपुर। विजया दशमीको उपलक्ष्यमा आयोजित खसी फुटबल र सार्थक फुटसल प्रतियोगिता पी आर र ए वान स्टेप फेसनले उपाधी हात पारेका छन्।

बैशाख १२ गते गएको विनाशकारी भूकम्पमा परी निधन

हुनु भएका कीनपा-१६ नगाउँ निवासी सार्थक मालाकारको स्मृतिमा नगाउँ स्पोर्ट्स क्लवद्वारा आयोजित सार्थक स्मृति लिगकम नकआउट फुटसल प्रतियोगितामा टुफी सहित २० हजार नगद राशी हात पारेका छन्।

शनिबार कीर्तिपुर फुटसल नगाउँमा भएको

प्रतियोगितामा ए वानले कीर्तिपुर स्पोर्ट्स क्लवलाई ४-३ ले पराजित गरेको थियो। द्वितीय हुनेले १० हजार हात पारेका थिए। विजयीलाई सार्थकका बुबा प्रमुख अतिथि सरोज मालाकारले प्रदान गर्नुभएको थियो।

सो प्रतियोगितामा ए वानका प्रताप महर्जनले वेष्ट प्लेयर

हात पारेका थिए भने कीर्तिपुर स्पोर्ट्सका सुजुरेन महर्जनले वेष्ट किपर, हाई स्कोरर सन्देश महर्जन घोषित भएका थिए।

त्यसैगरी कीनपा वडा नं. ७ गामचा भगवान पाउमा भएको खसी पुरस्कार फुटबलमा पनि पीआरले नै खसी जितेका थिए।

मिरमिरे बचतको नवौँ वार्षिक सभा सम्पन्न

सहिद सम्बाददाता

टोखा। मिरमिरे बचत तथा ऋण सहकारी संस्था लि. टोखाको नवौँ वार्षिक साधारण सभा टोखा नपास्थित सपनातीर्थ परिसरमा असोज ३० गते सम्पन्न भयो।

वार्षिक साधारण सभाको उद्घाटन प्रमुख अतिथि नेमकिपाका केन्द्रीय सदस्य एवं सांसद अनुराधा थापा मगरले पानसमा दीप प्रज्ज्वल गरी गर्नुभयो।

त्यसक्रममा वहाँले संस्थाको प्रगतिको कामना गर्नुभयो

। त्यसक्रममा वहाँले संविधान सभामा नेमकिपाले खेलेको भूमिकाबारे प्रष्ट पार्दै देशमा नयाँ संविधान पनि पूँजीवादी संविधान भएकोले देश र जनताको हित नहुने बताउनुभयो।

देश र जनताको हितको लागि समाजवादीउन्मुख संविधान निर्माणमा हाम्रो संघर्ष जारी रहने

बताउनुभयो।

कार्यक्रममा नेमकिपा काठमाडौँ जिल्ला अध्यक्ष नारायण महर्जन, भक्तपुर जिल्ला अध्यक्ष रमेश थापा श्रेष्ठ, शैलेश डंगोल, रविन्द्र डंगोललगायतले सहकारी संस्थाको प्रगतिबारे बोल्नुभएको थियो।

संस्थाका अध्यक्ष काशीनारायण डंगोलको

सभापतित्वमा सो सभा भएको थियो।

त्यही दिन बसेको बन्द सत्रले राजवीर डंगोलको अध्यक्षतामा नयाँ कार्य समिति सर्वसम्मतिबाट चयन गरेको छ।

बन्द सत्रमा संस्थाको वार्षिक प्रतिवेदन र आर्थिक प्रतिवेदन पारित गरेको थियो।

हार्दिक श्रद्धाञ्जली

जन्मः
वि.सं. २००३

स्वर्गारोहणः
वि.सं. २०७२/०६/२०

स्व. कृष्णमाया महर्जन

यस संस्थाका शेयरधनी श्रीमती शान्ति महर्जनज्यूका आदरणीय सासु आमा **श्रीमती कृष्णमाया महर्जन**ज्यूको यही असोज २० गतेका दिन ६९ वर्षको उमेरमा असामयिक निधन भएकोले दिवंगत आत्माको चीर शान्तिको कामना गर्दै हार्दिक श्रद्धाञ्जली अर्पण गर्दछौं। साथै यस दुःखद् घडीमा शोक सन्तप्त परिवारजनले धैर्य धारण गर्ने शक्ति प्रदान गरौस् श्री परमेश्वरसँग प्रार्थना गर्दछौं।

कीर्तिपुर महिला एकता बहुउद्देश्यीय सहकारी संस्था लि.

नयाँबजार, कीनपा वडा नं. १७

कै तपाईं म्यूजिक सम्बन्धि तालिम लिन चाहानुहुन्छ ?

यदि चाहानुहुन्छ भने कीर्तिपुर-१७, नयाँबजार

राष्ट्रिय बाणिज्य बैंकको ठीक अगाडि

ताल तन्त्र आर्ट एण्ड म्यूजिक एकेडेमीमा

सम्पर्क सखी योष्य एवं व्यवसायीक कलाकार बनीं

प्रशिक्षण दिने विषयहरु

गायन/हार्मोनियम

गीतार

तबला/मादल/डि-जिम्बे

बाँसुरी

सांस्गी

श्वार्डलिन

आर्ट

नृत्य

बिशेषताहरु :

- दक्ष एवं अनुभवी गुरुहरुबाट सैखान्तिक, व्यवहारिक एवं प्रयोगात्मक ज्ञान दिइने।
- बालबालिकाहरुको लागि विशेष कक्षाहरु सञ्चालन गरिने।
- संगीत तथा नृत्य प्रशिक्षकहरु उत्पादन गरिने।
- +२ तथा भ्रास्तको झुलाहावाडबाट शास्त्रिय संगीत तथा नृत्यमा परिक्षा दिने व्यवस्था मिलाइने।
- छुटाछुटे कक्षा कोठाहरुको व्यवस्था भएको

सम्पर्क फोन नं. ९८५१००७४०५, ९८५१०४५४८६